

NYÍREGYHÁZI FOGLALKOZTATÁSI PAKTUM

TOP-6.8.2-15-NY1-2016-00001

KOMPLEX MUNKAERŐPIACI KUTATÁSI PROGRAM

A munkaerőpiaci trendekből fakadó változásokra való felkészülést segítő
részstratégia

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

KÉSZÍTETTE:

MEGAKOM Tanácsadó Iroda Kft.

ICG Ex Ante Tanácsadó Iroda Kft.

MEGBÍZÓ:

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata

DÁTUM: 2017.04.28.

A DOKUMENTUM A „NYÍREGYHÁZI FOGLALKOZTATÁSI PAKTUM” CÍMŰ PROJEKTHEZ KAPCSOLÓDÓAN KERÜLT KIDOLGOZÁSRA.

Az elkészült dokumentum Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzatának tulajdona. Bármely részének felhasználása csak az Önkormányzat előzetes engedélyével lehetséges!

www.megakom.hu
www.icg-exante.hu

Tartalomjegyzék

1	BEVEZETÉS	5
1.1	ELŐZMÉNYEK	5
1.2	A MUNKAERŐPIACI TRENDEKBŐL FAKADÓ VÁLTOZÁSOKRA VALÓ FELKÉSZÜLÉST SEGÍTŐ RÉSZSTRATÉGIA CÉLJA, FELÉPÍTÉSE ÉS MÓDSZERTANA	7
1.2.1	A részstratégia célja	7
1.2.2	A részstratégia felépítése és módszertana	8
2	GLOBALIS TRENDEK, MUNKAERŐPIACI FOLYAMATOK ÉS MUNKAERŐPIACI HATÁSOK 9	
2.1	GLOBALIS TRENDEK ÉS MUNKAERŐPIACI FOLYAMATOK – A MUNKA VILÁGÁT FORMÁLÓ HAJTÓERŐK	9
2.1.1	Globális trendek	9
2.1.2	Munkaerőpiaci folyamatok.....	10
2.2	MUNKAERŐPIACI HATÁSOK.....	12
3	BEAVATKOZÁSI SZÜKSÉGLETEK, ALAPELVEK MEGHATÁROZÁSA.....	15
3.1	A MUNKAERŐ DEMOGRÁFIAI MUTATÓIT A NÉPESSÉGNÖVEKEDÉS ÉS A LAKOSSÁG ELŐREGEDESE FOGJA ALAKÍTANI – H1	17
3.2	A DEMOGRÁFIAI VÁLTOZÁSOK – MUNKAERŐPIACI HATÁSOKON KERESZTÜL – A GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI EGYENSÚLY ELMOZDULÁSÁHOZ VEZETNEK – H2	18
3.3	A GAZDASÁGI AKTIVITÁS GLOBALIS SZINTEN CSÖKKENNI FOG – H3	19
3.4	A MUNKAERŐPIACOT ÁGAZATI ÉS TERÜLETI SZINTEN ELTÉRŐ FOGLALKOZTATOTSÁGI ÉS MUNKANÉLKÜLISÉGI MUTATÓK JELLEMZIK – H4.....	20
3.5	EDELKEDIK A HOSSZÚ TÁVÚ MUNKANÉLKÜLISÉG, AMI HOZZÁJÁRUL A VAGYONI EGYENLŐTLENSÉG ÉS A SZEGÉNYSÉG NÖVEKEDÉSÉHEZ – H5	21
3.6	NÖVEKSIK A FIATAL MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI SÉRÜLÉKENYSÉGE – H6.....	22
3.7	KIHÍVÁST JELENT A BEVÁNDORLÓK MUNKAERŐPIACI INTEGRÁCIÓJA – H7.....	22
3.8	JAVUL A NŐI MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI HELYZETE – H8	23

3.9	A MUNKAERŐPIACOT AZ ALACSONY KÉPZETTSÉGŰ MUNKAVÁLLALÓK TÖBBLETE ÉS A KÖZEPESEN- ÉS MAGASAN KÉPZETT SZAKEMBEREK HIÁNYA JELLEMZI – H9	25
3.10	A MAGASABB SZINTŰ VÉGZETTSÉG ELÉRÉSÉNEK, A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉS FONTOSSÁGA – H10	25
3.11	A DIGITALIZÁCIÓ ÉS A TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS, VALAMINT A MUNKAVÁLLALÓI ÉS A FOGYASZTÓI HOZZÁÁLLÁSBAN BEKÖVETKEZŐ VÁLTOZÁSOK, A MUNKA VILÁGÁNAK MEGVÁLTOZÁSÁHOZ Vezetnek – H11.....	26
4	FORRÁSJEGYZÉK.....	28

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Összefoglaló adatok a Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum projektről	5
--	---

Ábrajegyzék

1. ábra: A Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum tevékenységei.....	5
2. ábra: A Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum komplex munkaerőpiaci kutatási programja	6
3. ábra: A munkaerőpiaci trendeket ismertető módszertani résztanulmány és a munkaerőpiaci trendekből fakadó változásokra való felkészülést segítő részstratégia kapcsolata.....	7
4. ábra: Globális trendek	10
5. ábra: Munkaerőpiaci folyamatok.....	11
6. ábra: Munkaerőpiaci folyamatok és munkaerőpiaci hatások közötti kapcsolatok.....	13

1 Bevezetés

1.1 Előzmények

Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata és a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal közösen valósítja meg a „Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum” elnevezésű projektet.

1. táblázat: Összefoglaló adatok a Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum projektről

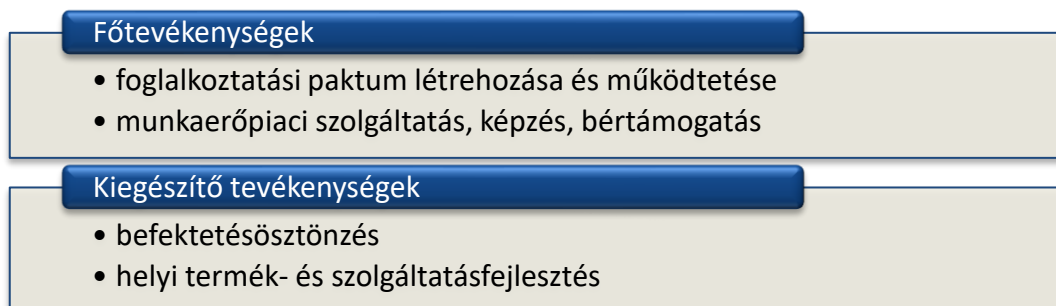
A projekt azonosító száma	TOP-6.8.2-15-NY1-2016-00001
Konzorciumi partnerek	Nyíregyháza Megyei Jogú Város Önkormányzata Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal
A projekt költségvetése	2 056 000 000 Ft.
A finanszírozás forrása	Európai Szociális Alap és állami társfinanszírozás
A támogatás intenzitása	100%
A megvalósítás időtartama	2016. október 4. – 2021. szeptember 30.

Forrás: Támogatási Szerződés alapján saját szerkesztés

A projekt átfogó céljai a komplex gazdaság- és foglalkoztatásfejlesztés a vállalkozói környezet és a versenyképesség javításáért, valamint a hátrányos helyzetű lakosság tartós munkaerőpiaci integrációja. Mindezek a foglalkoztatottság bővülését és a kiegyensúlyozott munkaerőpiac megteremtését szolgálják.

A Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum során két fő tevékenységet kell megvalósítani, amelyeket további két választott tevékenység egészít ki.

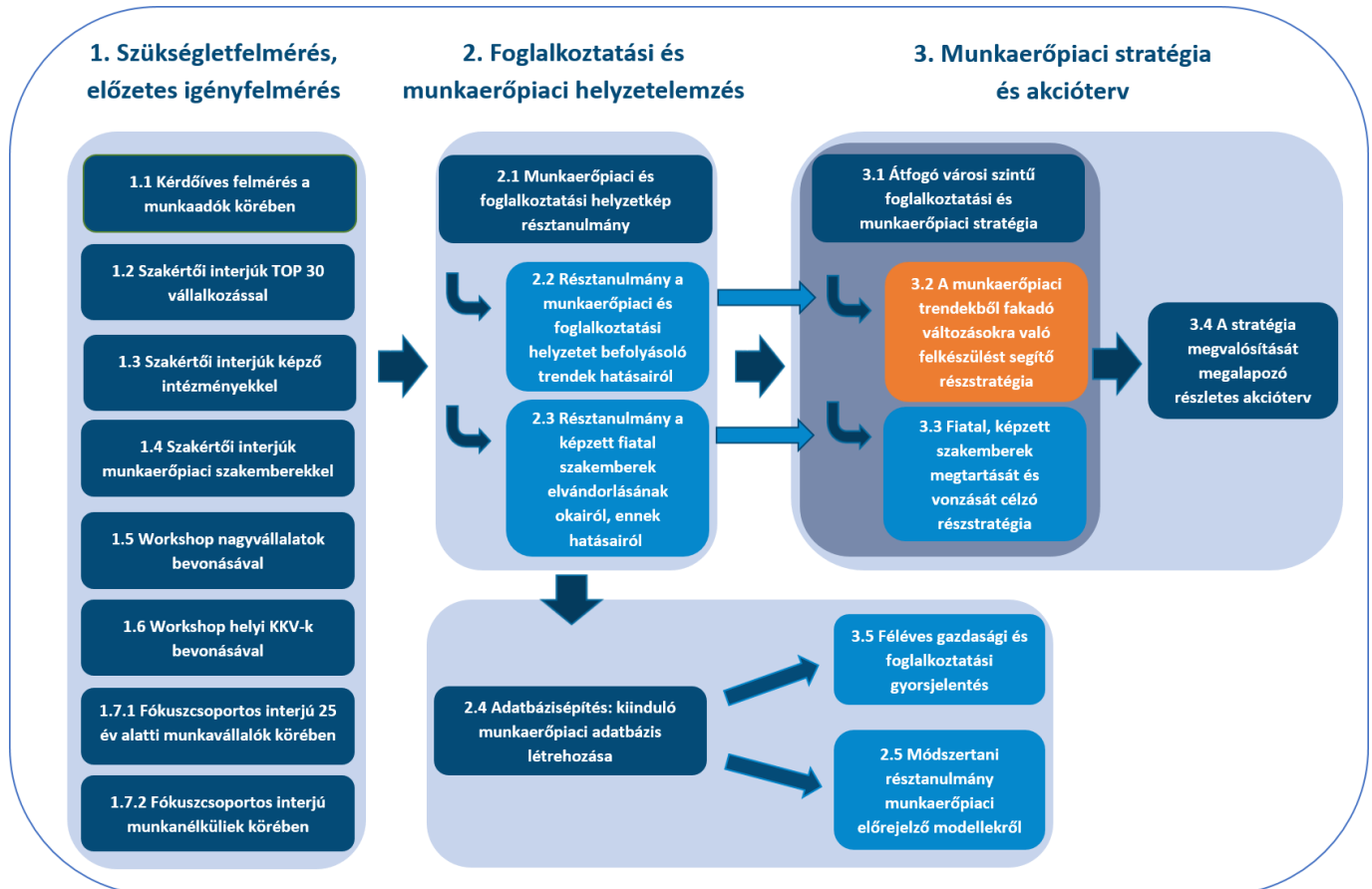
1. ábra: A Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum tevékenységei

Forrás: Megvalósíthatósági Tanulmány alapján saját szerkesztés

A projekt keretében komplex munkaerőpiaci kutatási program megvalósítására kerül sor, amelynek célja a Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum működésének hosszú távú, stratégiai megalapozása a helyi adottságokra, kihívásokra és szükségletekre építve. A kutatási program felépítéséről és elemeiről az alábbi ábra nyújt áttekintést.

2. ábra: A Nyíregyházi Foglalkoztatási Paktum komplex munkaerőpiaci kutatási programja

Forrás: saját szerkesztés

Jelen dokumentum a „A munkaerőpiaci trendekből fakadó változásokra való felkészülést segítő részstratégia”, amelynek funkcióját és szerkezetét a következő alfejezet mutatja be.

1.2 A munkaerőpiaci trendekből fakadó változásokra való felkészülést segítő részstratégia célja, felépítése és módszertana

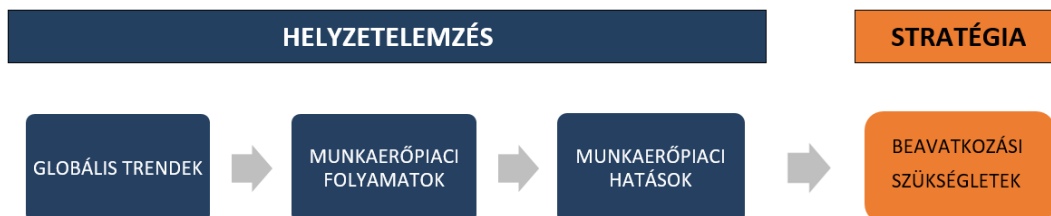
1.2.1 A részstratégia célja

A részstratégiához kapcsolódó helyzetelemzésben („Módszertani résztanulmány munkaerőpiaci trendekről”) abból a hipotézisből indultunk ki, hogy a munkaerőpiacban, a foglalkoztatási helyzetben és a munka világában bekövetkező változásokat a globális trendekhez kapcsolódó munkaerőpiaci folyamatok, hajtóerők alakítják. A helyzetelemzésben 12 ilyen munkaerőpiaci folyamatot ismertettünk, amelyhez 12 munkaerőpiaci hatást, a munkaerőpiacban – a legtöbb esetben statisztikailag mérhető – bekövetkező változást kapcsolunk.

Az ismertetett munkaerőpiaci folyamatokat és munkaerőpiaci hatásokat globális szinten elemeztük. Fontos megjegyezni, hogy a trendek és a hozzájuk kapcsolódó hatások a világ különböző térségeiben eltérő jellegűek, és eltérő mértékűek lehetnek. A jövő térségeinek, városainak ugyanakkor egyaránt, proaktív módon fel kell készülni, válaszokat kell adni a munkaerőpiacon fellépő kihívásokra és lehetőségekre.

Jelen részstratégia nem egy hagyományos értelemben vett stratégia. A dokumentumban nem állítottunk fel konkrét beavatkozási logikát, egymásra épülő hierarchikus célrendszert. A stratégia célja, hogy olyan városfejlesztési szempontokat, beavatkozási szükségleteket és alapelveket határozzon meg, amelyeket beépítve egy térség vagy egy város foglalkoztatási stratégiájába, annak munkaerőpiaca a külső kihívásokkal szemben ellenállóbbá, fenntarthatóbbá válik.

3. ábra: A munkaerőpiaci trendeket ismertető módszertani résztanulmány és a munkaerőpiaci trendekből fakadó változásokra való felkészülést segítő részstratégia kapcsolata

Forrás: saját szerkesztés

1.2.2 A részstratégia felépítése és módszertana

A stratégia két részből áll. Az első részben ismertetjük a stratégia céljait, kidolgozásának módszertanát (1.2 fejezet), majd egy rövid összefoglaló keretében átfogó képet adunk a helyzetelemzésben feltárt legfőbb munkaerőpiaci hatásokról (2. fejezet).

A második részben az egyes munkaerőpiaci hatásokhoz kapcsolódóan ismertetjük azokat a városfejlesztési szempontokat, általános beavatkozási szükségleteket és alapelveket, amelyek alkalmazása segíthet egy városnak, hogy proaktív módon felkészüljön a munkaerőpiacon fellépő jelenlegi és jövőbeli változásokra (3. fejezet).

Módszertani szempontból a részstratégia kidolgozása során szekunder kutatást végeztünk. A kutatás alapját nemzetközi tanulmányok, nemzetközi munkaerőpiaci stratégiák és jó gyakorlatok áttekintése és elemzése adta.

2 Globális trendek, munkaerőpiaci folyamatok és munkaerőpiaci hatások

2.1 Globális trendek és munkaerőpiaci folyamatok – a munka világát formáló hajtóerők

2.1.1 Globális trendek

A világ munkaerőpiaci és foglalkoztatási helyzetét a munkaerő keresletet és kínálatot közvetve vagy közvetlenül meghatározó globális folyamatok, trendek alakítják. A globális trendek megismerése egy adott térség vagy város munkaerőpiaci és foglalkoztatási stratégiájának kidolgozása szempontjából elkerülhetetlen, hiszen e folyamatok határozzák meg, hogy milyen munkaerőpiaci kihívások és lehetőségek fogják alakítani a jövőben a munka világát. A munkaerőpiaci trendekről szóló módszertani résztanulmányban („Módszertani résztanulmány munkaerőpiaci trendekről”) a következő globális trendeket mutattuk be részletesen:

- A demográfiai mutatók változása: A demográfiai mutatók változása a népesség területi és korcsoportos megoszlásán keresztül jelentős mértékben fogja befolyásolni a világ egyes régióinak munkaerőpiaci és foglalkoztatottsági helyzetét. A helyzetelemzésben a trend alatt három fő jelenséget tárgyaltunk, amelyek a világ népességének növekedése, a társadalom öregedése és az urbanizáció.
- A globalizáció erősödése: A globalizáció a munkaerő szabad áramlásán és a világ gazdasági folyamatainak egyre integráltabbá válásán keresztül fogja alakítani a világ munkaerőpiaci és foglalkoztatottsági helyzetét. A trend alatt a teljesség igénye nélkül két fő jelenséget tárgyaltunk, amelyek a termékek, a pénz és a tőke áramlása, valamint az emberek mobilitása és a globális, tudásalapú társadalom növekedése.
- A természeti környezet változása: A természeti környezet változása altrendjein keresztül – a megváltozó környezeti feltételeknek, valamint a társadalom szemléletbeli módosulásának köszönhetően – szintén hatással lesz a globális munkaerőpiaci és foglalkoztatottsági helyzetre. A globális trend alatt három fő jelenséget tárgyaltunk, amelyek a globális felmelegedés és klímaváltozás, a biodiverzitás csökkenése és a Föld erőforrásainak szűkössége.

- Digitalizáció és technológiai fejlődés: A digitalizáció és a technológiai fejlődés az „összekapcsoltság” nagyobb foka és új technológiák megjelenése révén várhatóan jelentős hatással lesz a munka világára. A globális trend alatt három fő jelenséget tárgyaltunk, amelyek a digitalizáció, a technológiai fejlődés és az innováció

4. ábra: Globális trendek

GLOBÁLIS TRENDK	A DEMOGRÁFIAI MUTATÓK VÁLTOZÁSA	A világ népességének növekedése
		A társadalom öregedése
		Urbanizáció
	A GLOBALIZÁCIÓ ERŐSÖDÉSE	A termékek, a pénz és a tőke áramlása,
		Az emberek mobilitása
		A globális, tudásalapú társadalom növekedése
	A TERMÉSZETI KÖRNYEZET VÁLTOZÁSA	Globális felmelegedés és klímaváltozás
		Biodiverzitás csökkenése
		Föld erőforrásainak szűkössége
	DIGITALIZÁCIÓ ÉS TECHNOLOGIAI FEJLŐDÉS	Digitalizáció
		Technológiai fejlődés
		Innováció

Forrás: saját szerkesztés

2.1.2 Munkaerőpiaci folyamatok

A globális trendek hatással vannak egy adott térség munkaerőpiaci és foglalkoztatási helyzetét meghatározó munkaerőpiaci folyamatok alakulására. A munkaerőpiaci trendekről szóló módszertani résztanulmányban („Módszertani résztanulmány munkaerőpiaci trendekről”) Bhalla et al. 2017-es – „Twelve Forces That Will Radically Change How Organizations Work: The New New Way of Working” című – tanulmánya alapján ismertettük a munka világát alakító hajtóerőket. Ilyen hajtóerőknek tekinthetők:

- a humán erőforrás eloszlásának módosulásához kapcsolódóan – új demográfiai összetétel, képzettségi egyenlőtlenségek, geopolitikai és gazdasági hatalom elmozdulása
- a munkaerő kultúrájának és értékeinek változásához köthetően – sokszínűség és befogadás, individualizmus és vállalkozói készség, jólét és életcél
- a technológiai és digitális termelékenység keretében – automatizálás, „big data” és fejlett elemzések, információhoz való hozzáférés
- az üzleti értékek előállításának módjaiban bekövetkező változásokhoz kapcsolódóan – a szervezeti struktúrák racionalizálása, hatékonyság és innováció, új fogyasztói szokások

5. ábra: Munkaerőpiaci folyamatok

MUNKAERŐPIACI FOLYAMATOK	A MUNKAERŐ KÍNÁLAT VÁLTOZÁSA	A HUMÁN ERŐFORRÁS ELOSZLÁSÁNAK MÓDOSULÁSA	Új demográfiai összetétel Képzettségi egyenlőtlenségek Geopolitikai és gazdasági hatalom elmozdulása
		A MUNKAERŐ KULTÚRÁJÁNAK ÉS ÉRTÉKEINEK VÁLTOZÁSA	Sokszínűség és befogadás Individualizmus és vállalkozói készség Jólét és életcél
	A MUNKAERŐ KERESLET VÁLTOZÁSA	TECHNOLÓGIAI ÉS DIGITÁLIS TERMELÉKENYSÉG	Automatizálás „Big data” és fejlett elemzések Információhoz való hozzáférés
		VÁLTOZÁSOK AZ ÜZLETI ÉRTÉKEK ELŐÁLLÍTÁSÁNAK MÓDJÁBAN	A szervezeti struktúrák racionalizálása Hatékonyság és innováció Új fogyasztói szokások

Forrás: saját szerkesztés

2.2 Munkaerőpiaci hatások

A munkaerőpiaci trendekről szóló módszertani résztanulmányban („Módszertani résztanulmány munkaerőpiaci trendekről”) részletesen ismertetett globális trendek és munkaerőpiaci folyamatok jelentős mértékben át fogják alakítani a világ munkaerőpiacát- E változásoknak a legtöbb esetben statisztikailag is mérhető munkaerőpiaci hatásai lesznek. A résztanulmányban ezért azonosításra került 11 munkaerőpiaci hatás, amelyek jól szemléltetik, hogy a jövőben milyen irányban fog változni a világ munkaerőpiaca, a munka világa. A munkaerőpiaci folyamatok és hatások közötti kapcsolatot a 6. ábra szemlélteti. Az ismertetett munkaerőpiaci hatások a következők:

- A MUNKAERŐ DEMOGRÁFIAI MUTATÓIT A NÉPESSÉGNÖVEKEDÉS ÉS A LAKOSSÁG ELŐREGEDÉSE FOGJA ALAKÍTANI – H1
- A DEMOGRÁFIAI VÁLTOZÁSOK – MUNKAERŐPIACI HATÁSOKON KERESZTÜL – A GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI EGYENSÚLY ELMOZDULÁSÁHOZ VEZETNEK – H2
- A GAZDASÁGI AKTIVITÁS GLOBÁLIS SZINTEN CSÖKKENNI FOG – H3
- A MUNKAERŐPIACOT ÁGAZATI ÉS TERÜLETI SZINTEN ELTÉRŐ FOGLALKOZTATOTTSÁGI ÉS MUNKANÉLKÜLISÉGI MUTATÓK JELLEMZIK – H4
- EMELKEDIK A HOSSZÚ TÁVÚ MUNKANÉLKÜLISÉG, AMI HOZZÁJÁRUL A VAGYONI EGYENLŐTLENSÉG ÉS A SZEGÉNYSÉG NÖVEKEDÉSÉHEZ – H5
- NÖVEKSZIK A FIATAL MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI SÉRÜLÉKENYSÉGE – H6
- KIHÍVÁST JELENT A BEVÁNDORLÓK MUNKAERŐPIACI INTEGRÁCIÓJA – H7
- JAVUL A NŐI MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI HELYZETE – H8
- A MUNKAERŐPIACOT AZ ALACSONY KÉPZETTSÉGŰ MUNKAVÁLLALÓK TÖBBLETE ÉS A KÖZEPESEN- ÉS MAGASAN KÉPZETT SZAKEMBEREK HIÁNYA JELLEMZI – H9
- A MAGASABB SZINTŰ VÉGZETTSÉG ELÉRÉSÉNEK, A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉS FONTOSSÁGA – H10
- A DIGITALIZÁCIÓ ÉS A TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS, VALAMINT A MUNKAVÁLLALÓI ÉS A FOGYASZTÓI HOZZÁÁLLÁSBAN BEKÖVETKEZŐ VÁLTOZÁSOK A MUNKA VILÁGÁNAK MEGVÁLTOZÁSÁHOZ VEZETNEK – H11

6. ábra: Munkaerőpiaci folyamatok és munkaerőpiaci hatások közötti kapcsolatok

MUNKAERŐPIACI FOLYAMATOK	MUNKAERŐPIACI HATÁSOK										
	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11
Új demográfiai összetétel											
Képzettségi egyenlőtlenségek											
Geopolitikai és gazdasági hatalom elmozdulása											
Sokszínűség és befogadás											
Individualizmus és vállalkozói készség											
Jólét és életcél											
Automatizálás											
„Big data” és fejlett elemzések											
Információhoz való hozzáférés											
A szervezeti struktúrák racionalizálása											

MUNKAERŐPIACI FOLYAMATOK	MUNKAERŐPIACI HATÁSOK										
	H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8	H9	H10	H11
Hatékonyság és innováció											
Új fogyasztói szokások											

Forrás: saját szerkesztés

3 Beavatkozási szükségletek, alapelvek meghatározása

A munkaerőpiaci trendekről szóló módszertani résztanulmányban („Módszertani résztanulmány munkaerőpiaci trendekről”) ismertetett globális trendek, munkaerőpiaci folyamatok és munkaerőpiaci hatások alapján azonosítani lehetett azokat az általános beavatkozási szükségleteket, városfejlesztési alapelveket és szempontokat, amelyek hozzájárulhatnak egy adott térség fenntartható, változásokkal szemben ellenálló munkaerőpiacának kialakításához.

Fontos tisztázni, hogy a résztanulmányban azonosított munkaerőpiaci folyamatokra és az azokhoz kapcsolódó munkaerőpiaci hatásokra nem minden esetben lehet helyi szinten hatékony megoldást találni. Sok esetben az adott munkaerőpiaci helyzet kezelése globális, közösségi, nemzeti vagy éppen vállalati beavatkozást igényel. Ugyanakkor egy hatékonyan globális, közösségi vagy nemzeti szinten kezelendő munkaerőpiaci jelenség esetében is lehet helyi szinten beavatkozási szükségletet, városfejlesztési alapelveket megfogalmazni, amellyel részben hozzá tudunk járulni az adott munkaerőpiaci helyzet kezeléséhez.

A fejezetben munkaerőpiaci hatásonként fogalmazunk meg általános beavatkozási szükségleteket, alapelveket, amelyekkel az adott munkaerőpiaci hatás kezelhető. Mivel az egyes munkaerőpiaci hatásoknak több esetben is globális sajátosságai (fejlődő és fejlett országok közötti különbségek) lehetnek, ezért a beavatkozási szükségleteket az európai, szűkebb értelemben véve a hazai munkaerőpiaci folyamatokra és helyzetre fogalmazzuk meg.

Legfőbb alapelvek összefoglalása:

- **A nemzeti foglalkoztatási és képzési szakpolitikai keretek helyi munkaerőpiaci feltételekhez történő jobb adaptálása:** Lehetővé kell tenni foglalkoztatási szolgálatok és képzési szervezetek számára, hogy befolyásolják a munkaerőpiaci programok megvalósításának stratégiai irányait.
- **A helyi gazdaságokban (és bizonyos esetekben egyes ágazatok vagy értékláncok között) partnerségi együttműködések támogatása, amely integráltabb politikákat és stratégiákat eredményez:** A munkaerőpiaci intézményeknek rendszeresen együtt kell működniük az üzleti vállalkozásokkal, a szakszervezetekkel, a civil társadalommal, a felsőoktatási intézményekkel és a helyi hatóságokkal a

stratégiai prioritások meghatározása, a konkrét kihívások és problémák megoldása érdekében.

- **Alkalmazkodóképes munkaerő létrehozásának támogatása, helyi munkaerőpiaci rugalmasság megteremtése:** a munkavállalóknak általános készségek széles skálájára van szükségük ahhoz, hogy alkalmazkodni tudjanak a változó munkaerőpiaci környezethez.
- **Munkaerőpiaci átmenetek támogatása:** a folyamat megköveteli a karrier-szolgáltatásokat, a helyi cégek, a munkaadók és az oktatási intézmények közötti közös munkát a helyi munkalehetőségek és a kapcsolódó kompetenciák feltérképezéséhez.
- **A termelékenység és az innováció ösztönzése azáltal, hogy a város a munkaadókkal és a szakszervezetekkel együttműködve jobban kihasználja a meglévő munkaerő képességeit:** a folyamat a menedzsment képzést, a hatékony munkaszervezéssel kapcsolatos tanácsadást foglalja magába.
- **Helyi munkaerőpiaci kezdeményezések támogatása a befogadó növekedés támogatása céljából:** csökkenti kell azokat az akadályozó tényezőket, amelyek kizárják a munkaerőpiacról a különböző munkaerőpiaci csoportokat, köztük a fiatalokat, a nőket, az idősebb munkavállalókat, a fogyatékkal élőket és a bevándorlókat. A fejlett országokban e beavatkozás a munkaerőpiaci hozzáférés javításáról és a vállalkozói tevékenység erősítéséről szól.

3.1 A MUNKAERŐ DEMOGRÁFIAI MUTATÓIT A NÉPESSÉGNÖVEKEDÉS ÉS A LAKOSSÁG ELŐREGEDÉSE FOGJA ALAKÍTANI – H1

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A munkaerő nagysága világszinten bővülni fog, 2020-ra a munkaerőpiac nagysága el fogja érni a 3,6 milliárd főt.
- A növekedés mértéke eltérő lesz a világ különböző régióiban.
- A fejlett országokban a munkaképes korú népesség várhatóan csökkenni fog.
- Globálisan a társadalom előregedése folytatódik, egyre nagyobb lesz az idős munkavállalók aránya.
- Egyes becslések alapján az Európai Unióban minden 15 álláshirdetésből 14-et, a munkahelyüket elhagyó, sok esetben nyugdíjba vonuló munkavállalók helyettesítése miatt fognak feladni.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A jövőben az egyik legnagyobb munkaerőpiaci kihívás a megfelelő számú munkaerő biztosítása, valamint a munkaerőpiacról kilépő – sok esetben nyugdíjba vonuló – munkavállalók pótlása lesz.

Helyi szinten két területen fogalmazhatunk meg beavatkozási szükségleteket, amelyek a következők:

- idős munkavállalók munkaerőpiaci jelenlétének meghosszabbítása,
- fiatal munkavállalók megtartása, városba vonzása.

Az idős munkavállalók munkaerőpiaci jelenlétének növelése érdekében a városoknak aktív szereplőként kell résztvenni a következő területeken:

- önkéntes és közösségi munkák szervezése (kisgyermekes családok támogatása gyerekfelügyelettel, iskolás gyermekek számára magánórák, szakkörök tartása),
- idősek számára digitális készségek fejlesztése,
- munkába járás támogatása.

A fiatal munkavállalók megtartása és városba vonzása komplex intézkedéseket igényel. Jelen kutatási programhoz kapcsolódó „Fiatal, képzett szakemberek megtartását és vonzását célzó részstratégia” című szakmai dokumentumban az ezzel kapcsolatos lehetséges intézkedéseket részletesen kifejtettük.

A városok továbbá fontos szerepet kell, hogy játszanak a lakossági szemléletformálásban. Városi közösségi és szemléletformáló programok keretében el kell juttatni a társadalom, különösen a fiatal generációkhoz azt az üzenetet, hogy az idősök és a nyugdíjasok nem terhet jelentenek a társadalom számára, hanem a foglalkoztatás, az önkéntes és közösségi munka révén hasznos tagjai annak (Janta et al., 2015).

Kapcsolódó területek

NÖVEKSZIK A FIATAL MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI SÉRÜLÉKENYSÉGE – H6

JAVUL A NŐI MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI HELYZETE – H8

3.2 A DEMOGRÁFIAI VÁLTOZÁSOK – MUNKAERŐPIACI HATÁSOKON KERESZTÜL – A GAZDASÁGI ÉS POLITIKAI EGYENSÚLY ELMOZDULÁSÁHOZ VEZETNEK – H2

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A következő évtizedben Afrika és Ázsia gazdasági szerepe növekedni, Európa szerepe várhatóan csökkenni fog.
- A fejlett országokban a munkaképes korú népesség és a munkaerő nagyságának csökkenése, ebből adódóan gazdasági szerepének csökkenése ellensúlyozható munkaerőpiaci és politikai intézkedések által.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A változó nemzetközi munkaerőpiaci környezetben egyes térségek gazdasági és politikai szerepe felértékelődik, míg más térségek szerepe csökken. Ugyanakkor egyre meghatározóbb tendenciává válik, hogy egy ország gazdaságában a városok szerepe

lesz a meghatározó, így a jövőben az országok versenyképessége helyett a városok versenyképességéről fogunk beszélni.

A globalizáció miatt ugyanakkor a városoknak nemcsak térségbeli versenytársaikkal, hanem globális versenytársaikkal is meg kell küzdeniük a potenciális befektetőkért, a magasan képzett munkavállalókért.

A városoknak a globális versenyben hatékony befektetés-ösztönzési tevékenységet és marketingstratégiát kell folytatni az új befektetők és munkavállalók városba történő vonzása érdekében.

Kapcsolódó területek

JAVUL A NŐI MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI HELYZETE – H8

3.3 A GAZDASÁGI AKTIVITÁS GLOBÁLIS SZINTEN CSÖKKENNI FOG – H3

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A munkaerőpiaci részvétel arányának globális szintű csökkenése több mint egy évtizede megfigyelhető – a gazdasági világválság hatására felerősödő – folyamat.
- A szakértők szerint a gazdasági aktivitási ráta 2030-ra további 0,5-1%-kal fog csökkenni.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A gazdasági aktivitás növelése országos szintű beavatkozásokat, intézkedéseket igényel. Lokálisan a helyi gazdaság fejlesztésével, üzleti partnerségek kialakításával hozzájárulhatunk új munkahelyek teremtéséhez, ezáltal a gazdasági aktivitás növeléséhez.

Kapcsolódó területek

EMELKEDIK A HOSSZÚ TÁVÚ MUNKANÉLKÜLISÉG, AMI HOZZÁJÁRUL A VAGYONI EGYENLŐTLENSÉG ÉS A SZEGÉNYSÉG NÖVEKEDÉSÉHEZ – H5

KIHÍVÁST JELENT A BEVÁNDORLÓK MUNKAERŐPIACI INTEGRÁCIÓJA – H7

3.4 A MUNKAERŐPIACOT ÁGAZATI ÉS TERÜLETI SZINTEN ELTÉRŐ FOGLALKOZTATOTTSÁGI ÉS MUNKANÉLKÜLSÉGI MUTATÓK JELLEMZIK – H4

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A foglalkoztatás és a munkanélküliség szintje országonként, gazdasági szektoronként és különböző munkavállalói csoportonként eltérő.
- 2014-ben az Európai Unió 28 tagállamában a 15–64 éves korcsoport foglalkoztatási rátája 64,9% volt.
- 2015 és 2025 között az EU tagállamai közül öt országban (Bulgária, Észtország, Lettország, Németország, Románia) fog előreláthatóan csökkenni a foglalkoztatás mértéke.
- Az Európai Unióban a foglalkoztatottság növekedése várhatóan az üzleti szolgáltatások köré fog összpontosulni.
- Az előrejelzések szerint a primer szektorban és a feldolgozóiparban a foglalkoztatottság mértéke tovább fog csökkenni.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A foglalkoztatás növelése és a munkanélküliség csökkentése szintén nemzeti hatáskörbe eső beavatkozásokat igényel. A fejlett országokban az erre irányuló stratégia sok esetben tartalmaz rövidtávú foglalkoztatáshoz, nem-önkéntes ideiglenes munkavállaláshoz, álláskeresés támogatásához kapcsolódó beavatkozásokat.

Az alacsonyan képzett munkaerő esetében alacsonyabb foglalkoztatási és magasabb munkanélküliségi mutatókkal szembesülünk. A kormányoknak ezért mérlegelni kell az alacsonyan képzett munkavállalók iránti kereslet növelését (munkaerőigényes ágazatok, pl. építőipar fellendítése, szolgáltatási ágazatokban – különösen az egészségügyi és szociális területén – megvalósuló munkahely teremtés) (Janta et al., 2015).

Lokálisan a helyi gazdaság, a helyi húzóágazatok fejlesztésével, üzleti partnerségek kialakításával járulhatunk hozzá új munkahelyek teremtéséhez, ezáltal a helyi foglalkoztatás növeléséhez. (Jelen foglalkoztatási paktum megvalósítása

nagymértékben hozzájárulhat a foglalkoztatás növeléséhez és a munkanélküliség csökkentéséhez.)

Kapcsolódó területek

A MUNKAERŐPIACOT AZ ALACSONY KÉPZETTSÉGŰ MUNKAVÁLLALÓK TÖBBLETE ÉS A KÖZEPESEN- ÉS MAGASAN KÉPZETT SZAKEMBEREK HIÁNYA JELLEMZI – H9

3.5 EMELKEDIK A HOSSZÚ TÁVÚ MUNKANÉLKÜLISÉG, AMI HOZZÁJÁRUL A VAGYONI EGYENLŐTLENSÉG ÉS A SZEGÉNYSÉG NÖVEKEDÉSÉHEZ – H5

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A hosszú távú munkanélküliség – az egy évnél hosszabb ideje munkát kereső munkanélküliek – aránya a fejlett gazdaságokban a gazdasági világválság alatt jelentősen emelkedett.
- Az Európai Unióban a hosszú távú munkanélküliek száma és aránya 2009 óta folyamatosan emelkedik és 2014-ben a tartósan munkanélküliek az Európai Unió összes munkanélküli népességének 45%-át tették ki.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A hosszú távú munkanélküliek, inaktívak feltérképezése, munkaerőpiacra történő visszavezetése országos, térségi beavatkozásokat igényelnek. (Jelen foglalkoztatási paktum megvalósítása nagymértékben hozzájárulhat a foglalkoztatás növeléséhez, ezáltal a tartós munkanélküliség csökkentéséhez.)

Kapcsolódó területek

KIHÍVÁST JELENT A BEVÁNDORLÓK MUNKAERŐPIACI INTEGRÁCIÓJA – H7

3.6 NÖVEKSZIK A FIATAL MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI SÉRÜLÉKENYSÉGE – H6

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A fiatalok munkanélkülisége 2000 és 2014 között globális viszonylatban 13,8%-ról 14%-ra, az Európai Unió tagállamaiban 19,8%-ról 25,1%-ra nőtt.
- 2014-ben a fiatalok munkanélkülisége az EU28 tagállamai közül 4 országban (Horvátországban, Görögországban, Olaszországban és Spanyolországban) 40% feletti volt.
- A NEET arány Európában a gazdasági recesszió kezdete óta jelentős mértékben nőtt.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A fiatal munkavállalók munkaerőpiaci sérülékenységének csökkentése helyi szinten a képzések fejlesztése által, a korai iskolaelhagyás csökkentésével, a képzések helyi igényekre történő alakításával érhető el.

Kapcsolódó területek

A MAGASABB SZINTŰ VÉGZETTSÉG ELÉRÉSÉNEK, A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉS FONTOSSÁGA – H10

3.7 KIHÍVÁST JELENT A BEVÁNDORLÓK MUNKAERŐPIACI INTEGRÁCIÓJA – H7

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A munkaerőpiaci helyzetüket vizsgálva a bevándorlók és a második generációs bevándorlók az őshonos lakossághoz képest hátrányos helyzetben vannak.
- A bevándorlók átlagosan alacsonyabb iskolai végzettséget érnek el, kisebb arányban vesznek részt a felsőoktatásban, és az oktatás területén fennálló hátrányok gyakran gyengébb munkaerőpiaci teljesítményt eredményeznek.

- 2014-ben a bevándorlók munkanélküliségi rátája az EU28 esetében 14,9% volt, ami 4,2 százalékponttal magasabb, mint a teljes, és 5,1 százalékponttal magasabb, mint a bennszülött lakosság munkanélküliségi rátája.
- 2011-ben a külföldi születésű lakosság foglalkoztatási aránya 64% volt, szemben az EU-27 teljes népességének 69%-ával.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

Tekintettel az Európában élő bevándorlók nagy és növekvő arányára, döntő fontosságú, hogy hogyan integráljuk őket a munkaerőpiacra. A bevándorlók munkaerőpiaci helyzetére nem, mint egy szakpolitikai kérdésre, hanem szakpolitikákon átívelő, komplex válaszokat igénylő problémakörre kell tekinteni.

Európai és nemzeti szinten a bevándorlóknak az oktatási és foglalkoztatási politikák szerves részeként történő kezelése elősegítheti a bevándorlók számára a magasabb iskolai végzettség elérését és a jobb munkaerőpiaci integrációját, csökkentve ezáltal a jövedelmi egyenlőtlenséget (Janta et al., 2015).

Helyi szinten a városoknak – a befogadó és elfogadó városi társadalom kialakítása érdekében – aktívan részt kell venni a lakosság szemléletformálásában, amelyen keresztül segíteni tudják a bevándorlók oktatási és munkaerőpiaci integrációját.

Kapcsolódó területek

A GAZDASÁGI AKTIVITÁS GLOBÁLIS SZINTEN CSÖKKENNI FOG – H3

A MUNKAERŐPIACOT ÁGAZATI ÉS TERÜLETI SZINTEN ELTÉRŐ FOGLALKOZTATOTTSÁGI ÉS MUNKANÉLKÜLISÉGI MUTATÓK JELLEMZIK – H4

3.8 JAVUL A NŐI MUNKAVÁLLALÓK MUNKAERŐPIACI HELYZETE – H8

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A női munkavállalók helyzete az elmúlt időszak alatt kedvezőbb lett, és ez a tendencia – különösen a fejlett országokban – várhatóan tovább fog folytatódni.

- A férfiak foglalkoztatási rátája 2014-ben az EU valamennyi tagállamában meghaladta a nőké, azonban amíg a férfiak foglalkoztatási aránya kis mértékben csökkent, addig a nők foglalkoztatási aránya jelentős mértékben emelkedett 2004 és 2014 között.
- 2001 és 2012 között az EU-tagországokban a nők esetében tovább csökkent a kiszolgáltatott foglalkoztatottak aránya.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A pozitív tendenciák ellenére továbbra is hangsúlyt kell fektetni a női munkavállalók helyzetének javítására. A nők munkaerőpiaci részvételének növelése Európában a munkaképes korú népesség csökkenése miatt kiemelten fontos feladat. A nők foglalkoztatási arányának növeléséhez helyi szinten a kapcsolódó infrastruktúrák és szolgáltatások fejlesztésével, valamint ösztönző mechanizmusok kialakítása révén járulhatunk hozzá.

A városok a következő tevékenységekkel segíthetik elő a nők munkaerőpiaci részvételének növekedését:

- gyermekellátási szolgáltatások fejlesztése,
- szünidei gyermekprogramok vagy táborok szervezése,
- gyermekbarát munkahely minősítési rendszer, gyermekbarát munkahelyek kialakításának támogatása,
- rugalmas vagy részmunkaidős foglalkoztatás bevezetésének támogatása ösztönző mechanizmusok révén (pl. helyi adókedvezmények).

Kapcsolódó területek

A MUNKAERŐ DEMOGRÁFIAI MUTATÓIT A NÉPESSÉGNÖVEKEDÉS ÉS A LAKOSSÁG ELÖREGEDÉSE FOGJA ALAKÍTANI – H1

A DIGITALIZÁCIÓ ÉS A TECHNOLÓGIAI FEJLŐDÉS, VALAMINT A MUNKAVÁLLALÓI ÉS A FOGYASZTÓI HOZZÁÁLLÁSBAN BEKÖVETKEZŐ VÁLTOZÁSOK A MUNKA VILÁGÁNAK MEGVÁLTOZÁSÁHOZ Vezetnek – H11

3.9 A MUNKAERŐPIACOT AZ ALACSONY KÉPZETTSÉGŰ MUNKAVÁLLALÓK TÖBBLETE ÉS A KÖZEPESEN- ÉS MAGASAN KÉPZETT SZAKEMBEREK HIÁNYA JELLEMZI – H9

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A globális munkaerőpiacot várhatóan a jövőben is az alacsony képzettségű munkavállalók többlete és a közepes és magasan képzett munkavállalók hiánya fogja jellemezni
- Az EU28 tagállamaiban 2014-ben a foglalkoztatottsági arány 52,6%-os volt az alapfokú és 83,7%-os a felsőfokú képesítéssel rendelkező, 24-64 éves lakosság körében.
- Az alacsonyan és magasan képzett munkavállalók foglalkoztatási aránya közötti különbség várhatóan tovább fog nőni.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A munkaerőpiaci igényeknek megfelelően a fejlett országokban növelni kell a magasan képzett munkavállalók számát. Helyi szinten a városoknak partnerségi együttműködésekkel létrehozni térségi képzőintézmények és vállalatok között, hogy a hallgatók képzése a piaci igényeknek megfelelően történjen.

Kapcsolódó területek

A MAGASABB SZINTŰ VÉGZETTSÉG ELÉRÉSÉNEK, A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉS FONTOSSÁGA – H10

3.10 A magasabb szintű végzettség elérésének, a képességek fejlesztésének és a munkahelyteremtés fontossága – H10

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása

- A felsőoktatási képzések fejlesztése során, minden tudományterületen törekedni kell arra, hogy a megszerzett képességek jobban illeszkedjenek a jövő munkaerőpiaci igényeihez.

- 2015 és 2025 között Európa legtöbb országában és a legtöbb gazdasági ágazatban növekedni fog a magasan képzett szakemberek iránti igény.
- A magasan képzett munkavállalók iránti dinamikusan növekvő igény ellenére 2025-ben az összes munkahely 47%-a közepes szintű képesítést fog igényelni

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A városoknak a munkaerőpiac keresleti és kínálati oldalának pontos ismerete miatt folyamatosan monitoroznia kell a képző intézményekből kilépők képességeit, valamint a helyi vállalatok munkaerőpiaci igényeit. Továbbá ösztönözni kell olyan ágazatok fejlesztését, új munkaerők létesítését, amelyek megoldásként szolgálnak a helyi munkaerőkínálat adottságaira.

Kapcsolódó területek

A MUNKAERŐPIACOT AZ ALACSONY KÉPZETTSÉGŰ MUNKAVÁLLALÓK TÖBBLETE ÉS A KÖZEPESEN- ÉS MAGASAN KÉPZETT SZAKEMBEREK HIÁNYA JELLEMZI – H9

3.11 A digitalizáció és a technológiai fejlődés, valamint a munkavállalói és a fogyasztói hozzáállásban bekövetkező változások, a munka világának megváltozásához vezetnek – H11

Munkaerőpiaci hatás összefoglalása:

- A digitalizációnak és a technológiai fejlődésnek köszönhetően a munkavállalók egyre mobilabbá válhatnak.
- A szakértők előrejelzése szerint az Európai Unióban az otthon dolgozó munkavállalók aránya a jelenlegi 7%-ról 10-30%-ra nőhet.
- A munka és a magánélet közötti egyensúly megteremtése egyre fontosabb kérdéssé válik az európai munkavállalók számára.
- A rugalmas foglalkoztatás terjedését nemcsak a munkavállalói igények, hanem a digitalizáció és technológiai fejlődés is segítheti.

Beavatkozási szükségletek és alapelvek

A digitalizáció és a technológiai fejlődés, valamint a munkavállalói és a fogyasztói hozzáállásban bekövetkező változások hatására jelentős mértékben át fog alakulni a munka világa, amelynek hatásai a mindennapi városi életben is kézzelfoghatók lesznek.

A digitalizáció kapcsán a városoknak tovább kell fejleszteni, modernizálni kell alap infrastruktúrájukat, ki kell építeni a szélessávú internetet, valamint központi városi területein, középületeiben biztosítani kell ingyenesen hozzáférhető WiFi hálózatot.

A városoknak a városműködés különböző területeiről származó hatalmas adatmennyiséget („big data”) nyílt felhasználásúvá kell tenni, hogy fejlesztők szabadon tudják azokat felhasználni új városi applikációkat készítése céljából, amelyek megkönnyítik a városlakók számára a mindennapi életet.

A helyi szintű szabályozási környezet alakításával támogatni kell a megosztáson alapuló gazdaság („sharing economy”) terjedését, közösségi munkahelyek (co-working place) fejlesztését, kialakítását.

A generációs különbségek növekedése és a multikulturálissá váló társadalom miatt a városok működtetésében egyre nagyobb szerepet kell kapnia az értékek közvetítésének és a lakossági szemléletformálásnak.

Kapcsolódó területek

A MAGASABB SZINTŰ VÉGZETTSÉG ELÉRÉSÉNEK, A KÉPESSÉGEK FEJLESZTÉSÉNEK ÉS A MUNKAHELYTEREMTÉS FONTOSSÁGA – H10

4 Forrásjegyzék

Bhalla, V., Dyrchs, S., Strack, R. (2017): Twelve Forces That Will Radically Change How Organizations Work: The New New Way of Working; <https://www.bcg.com/publications/2017/peopleorganizationstrategytwelveforcesradicallychangeorganizationswork.aspx>

Janta, B., Ratzmann, N., Ghez, J., Khodyakov, D. and Yaqub, O. (2015): Employment and the changing labour market: Global societal trends to 2030: Thematic report 5. Santa Monica, CA: RAND Corporation, 2015.
www.rand.org/pubs/research_reports/RR920z5.html.

Local Governments, Social Equity, and Sustainable Communities Advancing Social Equity Goals to Achieve Sustainability

OECD (2014): Effective local strategies to boost quality job creation, employment, and participation, Report prepared for the G20 Labour and Employment Ministerial Meeting, Melbourne, Australia, 15 August 2014

Roland Berger Strategy Consultant (2011): Trend Compendium 2030; www.rolandberger.com

Internet:

<https://www.weforum.org/agenda/2016/04/how-can-we-make-the-sharing-economy-work-better-for-cities/>

<https://www.vichealth.vic.gov.au/programs-and-projects/localities-embracing-and-accepting-diversity>

<http://www.un.org/esa/socdev/egms/docs/2009/Ghana/inclusive-society.pdf>

<https://www.oecd.org/els/emp/OECD-LEED-Local-strategies-for-employment-G20.pdf>

<http://www.oecd.org/cfe/leed/Local%20Strategies%20for%20Youth%20Employment%20FINAL%20FINAL.pdf>

http://www.mitpressjournals.org/doi/pdf/10.1162/INOV_a_00162

http://www.cywc.org.nz/uploads/2/5/8/3/25837101/sys_update_july_2016.pdf